

קול ועקב וכו' אם הקול חסר הפנימיות שהוא הו' כמו שמפרש המדרש וישם לקין אות שהוא הו' הוא אות חיים, אז חלילה והידים וכו' כי אין נכחו לצבל הידים ולריך שיהי' זו פנימיות וזה הפי' [רש"י שמות י"ד—י] תפסו אומנות אבותם שלא לריך אומנות בעת לרה להלביש דברים בפנימיות וזה [שיר השירים ב'—י"ד] הבמיטני קולך, מלא, ואני בענין לא באתי לידי מדה זו להכריע אם יש פנימיות בחפלה חדשה, לזאת אני חושב טובה לפורקן של ראשונים שתקנו הנותן חשובה אשר זה הו' מנהג כל ישראל, ומוצא כבר במג"א סי' רפ"ד [סק"ז] וכל [ישראל] יולאין זו כל הימים, ומאז לקטתי מספר הזכרון ממך בעל ח"ם זי"ע ממורי תהלים ותפלה בשינוי קצת והתפרסם בעתו ומנו, וכו' יתקנו בענה טובה למען כבוד שמו ותורתו מעשה וע"ע.

אמנם המעשה עיקר, להקביל ולעמוד לעקור ולהרש כל החדשות במלבושים אשר כבר היעבדן בשער הדלק מתריע [ע"ז], ומה נאמר וגדבר בזמנו זה, בושנו מכל עם ודור, והחינוך החדש שלא שערס אבותינו אשר מוסרים בניהם למחנכים זרים, לא עהורים, בילדי נכרים יספיקו, ורוח ה' לא יפיקו, ובכל ענינים לריכים לעמוד על המשמר ולהשפיע על כל אנשי שלי' ולכל מכירים ומיודעים ולהטיל חוב על כל אחד להשפיע לזולתו לקשט את עצמו וביטוח, הלא זה הו' עון הדיקוס, בעון זה אמר עליהם וממקדשי וכו' [שבת נ"ב ע"א], הגיע הזמן והעת לעשות מעשים בכל מאמלי כח איש לא נעדר לפי יכלתו וערכו להחזיר את אחינו בניי לאביהם שבשמים, כי רובם שוגגים ונאנסים, מואתים ע"י נביאי שקר המשתהוים בעד אגרות כסף וכהי האמת נעדרת, וכו' ברחמינו יעש כלבנו והבנתו ויראתו לעבדו באמת ובלב שלם ולקיים מה שכי' והאצת וכו' שיהי' ש"ש מתאבה על ירך [יומא פ"ו ע"א], ומפני כבוד הדרג"ק הארכתו קצת וכו' יהי' עמו ישפות שלי' לו, ויזכה לראות בשמחת ישראל עם כל אחינו בניי בשכלולו ובצנין עיר ה' והיכלו, ב"ב"א.

ידידו הנאמן דו"ש"ת בלוג"ח
יוסף לבי' דושינסקי

סימן מח

ב"ה, יום א' לחודש אדר שני שנת תש"ח פעה"ק ירושלים תובב"א.

משוכן שחק עדי עד. רב שלי' לשלשה מטיבי צעד, ה"ה הרבנים הגדולים, מלאים הילולים, מפו יקרים, ידידים אהובים וברורים. ה"ה כבוד הרה"ג כש"ת מהור"ר ישראל וועלץ ב"י, כבוד הרה"ג כש"ת מהו' חנני' דוב כהן ב"י, וכבוד הרה"ג כש"ת מהו' יעקב סנידערס ב"י הם העומדים על משמתם דיינים ומורים דק"ק ב"פ יע"א רב שלי' מעתה וע"ע.

אחדשה"ט, מכתבם הגיעני זה איזה שבועות, אבל היות הולרכתי לנדד ממקומי היות שם מקום סכנה רח"ל, וכמה ערדות וסיבות סבבני לזאת יסלחו אם אחרתי בתשובה מאהבה. מה שכי' שהעלו את ירושלים על זכרונם להחלל, כהלכה עשו כמבואר בתענית כ"א [ע"ב] ובמנצ"ס [כי' תעניות פ"ב ה"ו] ושו"ע סי' תקע"ו [סעיף ב'] דאם יש גזירה בארבע"ק כל גלויות מתענים דכולם הם כשפחה לגבי גזירה, ועי"ש במג"א [סק"א] דבסוריא אין מתענים דכיבוש יחיד לא שמה כיבוש, ועי' בר"ן בשם רמב"ן דכי' להיפך משום דכיבוש יחיד שמה כיבוש ול"ע, ודברי הרמב"ן לריכין ביאור

וכן הוא בחוס' בשבת כ"ה [ע"א בדי"ה [כ"ד ע"ב] ולא, ע"ש] וכו' הח"ם דלא מאוכל נפש הו' ק"ו דאורי' לא הו' דחוי רק הותרה, אלא ממכשירי אוכל נפש, ול"ע מכשירי אורי' ממעטין שם [פ"ג סעי'ב] מהוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאחי' בק"ו, וע"ז כי ר"ח מאר"צ, ואיך אפשר דממכשירי [הו' ק"ו] דממעטין שם, ואף דבאמת הר"ן בבב"ב כי דו"ע הותרה ולא הו' כעין חולה בשבת דהודחה, מ"מ י"ל עיקר הסדרה הו' משום המלוא ובמקום מלוא לא נאמרה לאו דו"ע כעין שכי' רש"י בצרכות דף כי' [ע"א ד"ה שב] ואף דשם הקשו החוס' על רש"י, אבל כבר כתבו הראשונים [ע"י סי' חורח האדם להרמב"ן "ענין הכהנים"] להסביר דברי רש"י, וכן הוא גם ביו"ט. — ועל דרך זה אני רגיל ליישב המכילתא אשר הביא שם הח"ם על הא דאמרין ליתן לו צוקר שני לשריפתו, והקשה [המכילתא] הא פשיעא ל"ל קרא הא [כתוב] לית כל מלאכה, אלא אם אירע ע"ז בשבת ליתן לו צוקר שלישי, ומקשים אם על יו"ט לא לריך קרא מכש"כ על שבת, ולהני"ל י"ל אם מלוא זו יהי' כל פעם ופעם זה הו' הותרה ואין דרך התורה להחיר איסור רק לידחות, ובכל פסח יהי' נותר העלמות והגידון ע"כ א"ל קרא דעפ"י כבד לא נאמר להחיר לשרוף דיהי' הותרה, אבל אם בפעם אחת [יארע] מקרה בשבת הו"א לדחות משום זריזון, ע"ז לריך קרא. ועל אותה מעשה שהנכרית ביטלה אין ספק שמוחר לעלטל הקדירה, לא מצעי ללורך גופו ומקומו, אלא אפילו בלא זה, שהקדירה עכ"פ לא נעשית בסיים ע"י הנכרית כמוצא בשו"ע סי' ש"ע [סעיף ד' בהג"ה] אם לא שנעשה מדעת, אבל יש ספק אחר אם אין צא משום ביטול עכו"ם, ואף דבנאכל כמו שהוא חי ל"ש ביטול עכו"ם, אבל הרופאים כולם מעידים שחלב חי בלי ביטול הו' סנה וגם ניכר הביטול לפנינו, אם לא שעי' ישראל נעשה המעשה לקרב הביטול, עי' [ביו"ד] סי' קי"ג סי' בטו"ז [סק"ו] וש"ך [סק"ח]. ועוד יש בחלב, שזריכה חותם [שם סי' קי"ח סעיף א'] ולכתחילה אין להחיר שיהי' תחת רשות נכרית בלי חותם, אף שביטול ונכנס מתירין [שם סעיף י"ב בהג"ה] מ"מ כי הש"ך [שם ס"ק ל"ז] דבהולכין לביה"כ שודעת הנכרית שרגילין לשהות שם לריך להחמיר, וכו' ויילנו מכל מכשול.

אודות מראה בריון, בשאלת יעב"ן [ח"א סי' מ"ד] מיקל בזה, וכן בסדרי עברה [סי' קפ"ח סק"א] כ', מלאחי כתוב להחיר, וכן ראוי להורות.

והנה מע"כ הרבה בשאלות, אבל אני איני מופנה וכל מה שכתבתי רק לכבודו כתבתי, וכו' יהי' עמו ויעלה מעלה מעלה, לשם להכלה, עדי יבנה עיר ה' על תלה.

כאחי' נפשו הטוב ונפש ידידו הנאמן בלוג"ח
יוסף לבי' דושינסקי

סימן מז

ב"ה, יום כ"ז לחודש סיון שנת תש"ב פעה"ק ירושלים תובב"א. לרב גדול.

אחדש"ה, נתעוררתי שנית, שלא ילאתי עדיין חובת תשובה מאהבה על החפלה שתקן כבוד הדרג"ק הי"ו וטעמי שלא הייתי זרוז כיון שנאמר במכתבו דעל הכלל כולו ילא והל"ע הדבר לפני כל רבני ארץ ישראל, ואני אין דרכי להתערב ואפשר העולם להתקיים על ידי אחרים, אבל כיון שגדרשתי שנית לא אמנע אחי' דברים.

כל תפלה ותחינה שתקנו חז"ל הו' זו פנימי וחילון, ולא על חניס הולרכו אנשי כנה"ג ואחריהם שמעון הפקולי לפני ר"ג לסדר ה"י"ח צרכות [צרכות כ"ח ע"ב] ועל כל תיבה ודיבור ישבו וחקקו ולרפו דבריהם, ואני לעני"ד דרכי לפרש הקל

וטוב לי תורת פיהו אשר העיר על דברי ז"ח ומנ"א סי' תקפ"ו [סק"ה] בשופר של עכ"ר שיש לו צעלים, לז"ח לא יוכל לזכות בו ולא נעשה ע"ז של ישראל, ולמנ"א נעשה ע"ז של ישראל משום דמתחייב באחריות, ומביא רא"י מחמץ. —

וכבוד מו"ח הגאון נ"ו קרא תמך דמתשובת רש"א סי' קע"ח נראה דיש לו בו קנין גמור, וכתב, דמראש וסוף דבריו נראה אפי' דיש לו צעלים ורואה לזכות בו שלא ברצון הצעלים. —

ולפענ"ד כל התשובה סובבת על ככרות שהנכרים מציתים לישראלים בפסח, ומוכח מתוכו דמייירי שצדקונום הביאו ולא דן הרש"א שם רק משום דאין קנין באיסור"ג, על א"ג יא. רא"י מע"ז [מצ"ע] דאמרין דלמא נגבב לב וחדר מ' ג' דמוכח דיש קנין, וכבר כ' ברין צע"ז מ"ג דעטס הדבר דצע"ז של נכרי כיון דעל כל פנים כעת קודם שזכה יש לו איזה שיווי ממון דהא נכרי יוכל לצטלו, וכן צחמץ אס' ישאר כך יהא מותר לאחר הפסח, ע"כ יש בו זכ"י, ומודה ברין לרש"א בשאר איסור"ג דאין לו קנין, ומיי"ד דכריכה לא הוי רק ברצון ודעת הצעלים, אבל צדק גזל ודאי לא יבא לרשותו אי מדרבנן מטעם חלול השם אי לשיטת הרמב"ם בהלכות גביה מה"א גזל עכו"ם אסור, ולדעת הרא"ם מובא במג"א סי' תרל"ז [סק"ג] אפי' גזל עכו"ם שרי מיי"ד לא הוי שלו, וכתב "דלא נפיק מרשות גוי", נראה דס"ל דשלא ברשותו א"א שילא מרשותו, ועכ"פ אי בגי חזר ונטלו ממנו ומכרו לישראל הוי קנין גמור ויולא בו ע"כ א"א שיהי' שלו ממש, ויש עוד סברא לומר דאפי' אי גזל גוי שרי לא הוי לכס דצעי ולקחתם דמיי"ד וכמו שבי' הרא"י [גזל דכתיב ולקחתם לכס ע"י מקח ולא ע"י גזל] וכן הו"א צמד"ש [וי"ר פ"ה ל' ולקחתם ע"י מקח ולא בגזל, וכן צפ"ע] ליום שני של סוכות המתחיל ארבע צדקין כפות] נאמר "לקחתם דמיי"ד יוכשרו" נראה דמפרש ולקחתם הוי דמיי"ד, ואף דע"כ [ולקחתם] גם נטילה הוי דאלי"כ מני"ל כלל דלרי"ך ליעלו, וגם [הא] דדרשינן [אסור ל"ז ע"כ רש"י ד"ה ומשנינן] לקיחה תמה למעט חסד ע"כ על נטילה קאי ולא על המקח, מיי"ד מדאפקי' בלשון ולקחתם ולא כתיב ונטלתם, זה וזה משמע, וזה הוי נראה ליישב הא דבי' במה"ש צ"ח תרמ"ט [סק"כ] דבולוב לא צעי דין ממון כלל, וכי' שם דלכס קאי על אחרוג ולא על שאר מיניס, ולי"ע א"כ מני"ל כלל לאפסולי גזל ומאן מפ"ס דלענין גזל קאי על כל המיניס ולענין דין ממון לא קאי רק על אחרוג, ולכ"ל התם מסייע לן לשון ולקחתם, וכן מפורש בירושלמי צפ"ק דערלה [ה"א] (הובא גם בחדושי ח"ס פ"ב דסוכה [פיי"ש ל"ה ע"א ד"ה ללמדך]) "תמן ולקחתם לכס דמיי"ד וכ"ו וכבר העיר בגליון הירושלמי [בדפוס זיטאמיר בהשמטות שלפני מס' ברכות] על הכפ"ת שהקשה על רבינו אביגדור דחש"י הרא"ש כלל ל"ה דנראה דמפרש ולקחתם מקח דמיי"ד, וכי' דלקחתם לא הוי אלא נטילה, והעלים עין מירושלמי, ולפי הנ"ל יש ליישב לשון המדרש דכי' ולקחתם לכס "במקח ולא בגזל וכי' לכס משלכם ולא בגזל" וקשה תרתי ל"ל, ולהני"ל א"ש דמלכס הו"א דלא קאי רק אחרוג דשם יש לדרוש גם היתר אכילה וכמו שבי' במג"א ומח"ש, אבל ולקחתם דמיי"ד דרשינן לקיחה לכל אי' ואי' וגם לקיחה תמה דקאי גם אלול"ג, מסתבר דלענין לקיחה דמיי"ד ג"כ קאי אלול"ג, ומיי"ד אי' לאו לכס הו"א דלקחתם הוי משמע נטילה ולא לקיחה דמיי"ד, אבל כיון דכתיב לכס מסתבר דגם ולקחתם קמ"ל למטעמי אחרוג ולול"ג. —

הדרין' לדברינו, דעכ"פ גזל ודאי לא הוי שלו ומכש"כ למי"ד גזל עכו"ם אסור, וע"כ הולך המג"א שם

עיי"ש, אבל עכ"פ אי לא שמייה כיבוש הוי ודאי בכלל שפחה, ואפשר דכוונת מ"א דאס' יש גזירה בסוריא אין לרי"ך להחטות בגולה, וגם זה ל"ע דאס' אין גזירה רק בסוריא אי"כ אפי' אס' שמייה כיבוש הוי רק במקל"ת ארי"ו ואז אין מתענים ולרי"ך לעיין, ועכ"פ לא תחשו מלעורר רחמים ובי' יראה צעני עמו, כמה ציעול חורה [יש] ולה' הישועה כהרף עין.

ומה שבי' אודות להתחבר עם בני' הליונים, כבר נפסק במשנה פרק"א [פ"ח מ"ז] ואל' התחבר וכי' — ושם באצות דרי"ג אפי' לדי"ח, נראה דהוכיח כן דאלי"כ מיותר לגמרי הלא כבר נאמר בהק' משכן רע דזה לא הגיע לכלל רשע, אלא ע"כ אפי' לדי"ת ומקרא מלא הו"א [ד"ה צ' כ"ל"ז] צבתהבך עם אחיבו פרץ וכי', ושם נאמר את מעשיך ויש לדקדק הלא לא עשה מעשה רק ששלח אניות והלא כוונתו הוי לשמים וע"ז אמר לו הנביא אס' הו"א על ידי חבורה רשעים אפי' המעשים טובים שקרא מעשים — ושאר מעשים הם הצלים — לא יכ"י צהם ממש.

ואני צעניי רגיל לומר [תהלים ל"ז—י"ז] זרועות רשעים היינו שהם יהיו לזרוע לתומך, תשברנה, ואין טוב יולא מרשעים, ובאומך לדיקים ה' היינו שבי' הו"א הסומך ועליו יש לסמוך, ומה שבי' מעלתכם שכאן עשו התחברות, חלילה לנו שכאן בקיאים צמעטיכם אין ציניכם עושה טוב אין גם אחד, ומה שמיניו צרי"ז שקורב את הצרוינים סבהדין ל"ז [ע"א] גם שם באמת רבנן לא הסכימו עמו, ורי"ז הכיר צהם דאפשר להחזירם בחטוב כמו שבי' באמת דלכסוף עשו תשובה, באופן זה אס' אפשר ויכריס הדברים דאפשר להחזירם בחטוב ראו לקרבן, וע"י תענית כ"ג [ע"ב] דאשתו של אבא חלקי' הו"א צעי' רחמי על רשעים דלהדרו בתיובתא וע"ז נענית מקודם.

וע"י דחש"י מהר"ם שיק זלוק"ל צמח תשובות דראוי להתרחק ולעשות גדרים לזה כמו שצאמת הגאונים צמדינת אונגארין ז"ע עשו תקנות וקבלות נפרדות, והיא שטמדה להם שנתרבה התורה והיראה וכמה ישיבות גדולות, ובמקומות ומדינות שלא עשו הרחקה ותמעטת התורה וירדו עשר מעלות אחרונות, וכעת ראוי ליק' בתיבותיהם ולא לזוז מאחריהם, ובי' יהי' אהכס להעמיד הדת על חלה ולגדור גדר ולעמוד צפ"ך עד ירחס ה' ויערה רוח עברה ממרוס וכל ישראל למקנן ועד גדול ישובו בחטוב שלימה ואז יעשו כולם אגודס אחת לעשות רצון אבינו שבשמים ויחזיר שכינתו ליוון וירושלים צ"כ. —

ואחתום בצרכי מרובה לכולכם וברכת שמחת פורים ושמחת החג בכשרות ושמחה ובי' יסמוך גאולת כל ישראל לגאולה כאוות נפשכם ונפש ידידכם דוש"ת בלוג"ח יוסף לבי' דושינסקיא

סימן מט

בעזה"י, אור ליום ו' עש"ק נח תרפ"ז לפק"ק חוסט יע"א.

שפעת שלומים, מגבחי מרומים, לכבוד יד"ע ויד"ג כ"ח אהובי אדמ"וח עט"ר הרב הגאון הגדול המפורסם ע"ה פ"ה ציס"ע חו"ב רבן של כל ישראל כקש"ת מוה' מרדכי ליב ווינקלער נ"י אבד"ק מאד, רב שלום וברכה מעתה וע"ע.

גי"ה הגיעני צמיעל יו"ט זמן שמחתנו וחכי' לי למשיבת נפש ולשמחת לבדי לשמוע כ"ע, וכה יוסף ה' להפליא חסדיו בחזקת הגוף לאורך ימים ושנים, וכן מאתנו ת"ל אוכל לבשר טוב וטבא להוי בעזרה"י. —